

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

**МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І
АДМІНІСТРУВАННЯ**

Методичні вказівки

**до виконання та захисту дипломних робіт
освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Київ - 2012

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

**МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І
АДМІНІСТРУВАННЯ**

**Виконання та захист дипломних робіт
освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Методичні вказівки

для студентів галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»
спеціальності 7.03060101
«Менеджмент організацій і адміністрування»

Рекомендовано Методичною радою НТУУ «КПІ»

**КИЇВ
НТУУ «КПІ»
2012**

Менеджмент організацій і адміністрування. Виконання та захист дипломних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» [Текст]: метод. вказівки для студ. галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» спеціальності 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування»/ Уклад.: Л.Є. Довгань, Н.О. Сімченко І.П. Малик, Г.А. Мохонько, Л.Л. Ведута. – К.: НТУУ «КПІ», 2012. – 60 с.

*Гриф надано Методичною радою НТУУ «КПІ»
(Протокол № від .)*

Навчальне видання

МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ

Виконання та захист дипломних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Методичні вказівки

для студентів галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»
спеціальності 7.03060101
«Менеджмент організацій і адміністрування»

Укладачі	Довгань Людмила Євгеніївна, проф., канд. екон. наук.; Сімченко Наталія Олександрівна, доц. д-р. екон. наук; Малик Ірина Петрівна, ст. викладач, канд. екон. наук; Мохонько Ганна Анатоліївна., ст. викладач, к.е.н.; Ведута Людмила Леонідівна, ст. викладач.
Відповідальний редактор	Т.В. Лазоренко, канд. екон. наук, доц.
Рецензент	П.В. Круш, к.е.н., проф.

За редакцією укладачів

Темплан 2012 р., поз.	Тир. 100 прим.	Редактор
Комп'ютерний набір:		І.П. Малик

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ».....	7
2. ТЕМАТИКА ДИПЛОМНИХ РОБІТ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ».....	12
3. СТРУКТУРА, ЗМІСТ І ОБСЯГ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬО- КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ».....	13
4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬО- КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ».....	26
5. ПІДГОТОВКА ТА ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ».....	32
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬО- КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ».....	36
ДОДАТКИ.....	39
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	59

ВСТУП

Згідно з Наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 року №161 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» завершальним етапом навчання студентів є написання та захист дипломної роботи [5].

Основними завданнями дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» спеціальності 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування», враховуючи Положення про організацію дипломного проектування та державної атестації студентів НТУУ «КПІ» [1], є:

- систематизація, закріплення і розширення теоретичних знань, отриманих у процесі навчання за освітньо-кваліфікаційною програмою за напрямом підготовки «Менеджмент» спеціальності «Менеджмент організацій», та їх практичне використання під час вирішення конкретних наукових, економіко-соціальних і виробничих питань у галузі професійної діяльності;
- розвиток навичок самостійної роботи, оволодіння методикою досліджень, математичного моделювання, використання сучасних інформаційних технологій у процесі розв'язання задач, які передбачені завданням на дипломну роботу;
- визначення відповідності рівня підготовки випускника вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця, його готовності та спроможності до самостійної роботи в умовах ринкової економіки, сучасного виробництва, прогресу науки, техніки та культури.

Завдання, що стоять перед спеціалістами з менеджменту організацій це: оволодіння теоретичними знаннями та одержання практичних навичок щодо формування компетенцій з проведення комплексного аналізу діяльності підприємства; моніторинг цільових ринків; формування, оцінювання інвестиційного портфелю підприємства під час виробництва товарів; розробка та формування стратегії управління людськими ресурсами; розробка планів діяльності підприємства на поточний і майбутній періоди,

вибір найбільш перспективних, у т.ч. планування та прогнозування обсягів реалізації продукції; управління бізнес-процесами.

Ефективна реалізація основних видів професійної діяльності, вирішення професійних задач вимагають від майбутнього менеджера не лише теоретичних знань, а й уміння їх реалізовувати на практиці. Майбутні спеціалісти повинні:

- розробляти пропозиції щодо стратегічних напрямів розвитку підприємства, забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції та послуг;
- вміти планувати та прогнозувати діяльність організації (підрозділу), потреби підприємства в матеріальних, фінансових, трудових та інших ресурсах;
- на професійній основі здійснювати управління виробничо-господарською діяльністю підприємства;
- приймати самостійно управлінські рішення з виробничо-господарської діяльності та контролювати їх виконання, здійснювати корективи планів у разі потреби;
- здійснювати управління персоналом підприємства, включаючи мотивацію та навчання персоналу, управління конфліктами на підприємстві;
- формувати й розвивати корпоративну культуру.

Орієнтація дипломної роботи на вирішення зазначених завдань, розв'язання реальних проблем управління виробничо-господарською діяльністю є одним з найважливіших засобів активізації навчального процесу на завершальній стадії підготовки спеціалістів зі спеціальності „Менеджмент організацій і адміністрування“. На підставі дипломної роботи Державна екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної підготовки випускника до вирішення професійних задач, готовність до основних видів професійної діяльності і приймає рішення про присвоєння кваліфікації.

Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» повинна відповідати певним вимогам щодо її написання та має бути захищеною публічно, на підставі чого за рішенням державної екзаменаційної комісії студенту надається диплом державного зразка про закінчення вищого навчального закладу [1].

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ»

Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» повинна мати фрагменти дослідження певного аспекту наукової (науково-технічної, виробничої, науково-методичної або навчально-методичної) проблеми [7].

Теоретичну основу дослідження дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» мають становити наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених (підручники, навчальні посібники, монографії, періодичні видання тощо). Студенти повинні творчо підходити до вирішення поставлених в роботі завдань і використовувати літературу з висвітленням останніх досягнень науки.

Інформаційну базу дослідження становлять офіційні статистичні дані економічно-соціального розвитку України (наприклад, Державного комітету статистики України, Міністерства промислової політики України; Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національного банку України), а також дані отримані від підприємства для виконання дипломної роботи.

Базою дослідження дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» має бути реально функціонуюче виробниче підприємство, будь-якої форми власності, що займається виробничою діяльністю і на якому студент попередньо проходив переддипломну практику. Дипломна робота має виконуватися на конкретних матеріалах організації, яка реально функціонує, є юридичною особою і має самостійну звітність.

Методичною основою дипломної роботи є комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: логіки, систематизації, аналізу і синтезу, системно-структурного та порівняльного аналізу, математичного моделювання, комплексного і системного підходів, структурно-логічного моделювання, декомпозиції, математичної статистики, розрахунково-аналітичні методи, методи кількісного та якісного аналізу, прогнозування і т.д.

Тема дипломної роботи обирається студентом самостійно та погоджується з керівником дипломної роботи. Після чого складається план роботи та здійснюється безпосереднє її виконання відповідно до графіка, офіційно затвердженого на засіданні кафедри менеджменту. Графік виконання дипломної роботи затверджується на засіданні кафедри менеджменту (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Етапи виконання дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

№ з/п	Етапи	Термін виконання
1	Затвердження теми	
2	Розділ 1	
3	Розділ 2	
4	Розділ 3	
5	Розділ 4	
6	Оформлення та завершення роботи	
7	Рецензування	
8	Попередній захист	
9	Надання роботи відповідальному за організацію дипломного проектування на кафедрі	
10	Захист роботи	

На основі графіка виконання дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» за погодженням з керівником роботи розробляється календарний план. Відповідно до нього керівник засвідчує своєчасність виконання студентом основних завдань роботи. У разі недодержання студентом календарного графіка виконання дипломної роботи

керівник має право винести на засідання кафедри питання про відрахування студента як такого, що не виконує навчальний план.

До захисту дипломних робіт допускаються студенти, які успішно та вчасно склали всі екзамени, заліки, курсові роботи та захистили звіти з практики.

На основі Положення про організацію дипломного проектування та державної атестації студентів НТУУ «КПІ» [7] визначено обов'язки керівника, керівника розділу «Охорона праці», рецензента та студента визначені таким чином.

Обов'язками керівника дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» є:

- допомога студенту в обранні теми дипломної роботи;
- спільне зі студентом розроблення плану і структури роботи;
- видача студентові завдання на дипломну роботу, включаючи терміни його виконання;
- консультування щодо підбору теоретичної та методичної бази дослідження;
- проведення систематичних консультацій відповідно до встановленого та затвердженого графіка;
- затвердження та контроль реалізації календарного плану виконання дипломної роботи;
- контроль якості та термінів виконання дипломної роботи;
- звітування на засіданні кафедри про стан виконання дипломної роботи;
- здійснення загального керівництва дипломною роботою;
- підготовка відгуку про виконання студентом дипломної роботи з обов'язковим зазначенням не виправлених помилок та невиконаних рекомендацій керівника, якщо такі є;
- присутність на попередньому захисті дипломної роботи студента та засіданні ДЕК під час захисту дипломної роботи.

Обов'язками керівника розділу «Охорона праці» дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» є:

- спільне зі студентом обрання теми розділу 4 дипломної роботи;
- спільне зі студентом розроблення плану і структури розділу 4;
- консультування щодо підбору теоретичної та методичної бази дослідження;
- видача студентові завдання на дипломну роботу, включаючи термін його виконання;
- надання консультацій відповідно до встановленого та затвердженого графіка;
- присутність на попередньому захисті дипломної роботи студента та засіданні ДЕК при захисті дипломної роботи.

Обов'язками рецензента дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» є:

- на підставі направлення за підписом завідувача кафедри отримання від студента дипломної роботи для ознайомлення та рецензування;
- ознайомлення зі змістом дипломної роботи, основною частиною та графічним матеріалом дипломної роботи, за необхідності отримання особистих усних пояснень студента, надання зауважень до дипломної роботи;
- підготовка рецензії на дипломну роботу до терміну, який зазначений у направленні.

Обов'язками студента щодо виконання дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» є:

- своєчасне обрання теми дипломної роботи з переліку тем, рекомендованих кафедрою менеджменту (або власні пропозиції щодо теми з відповідним обґрунтуванням доцільності її розроблення і можливості виконання);

- отримання завдання від керівника на підбір та опрацювання матеріалів, необхідних для виконання дипломної роботи під час проведення переддипломної практики;
- відвідування консультацій, призначених керівником під час написання дипломної роботи;
- ознайомлення з практичною реалізацією питань за темою дипломної роботи під час проходження переддипломної практики;
- розроблення та узгодження з керівником проекту календарного плану-графіка виконання дипломної роботи;
- регулярне інформування (один раз на два тижні) керівника про стан виконання дипломної роботи відповідно до плану-графіку, надання на вимогу керівника необхідних матеріалів для перевірки;
- відповідальність за правильність прийнятих рішень, обґрунтувань, розрахунків, якість оформлення пояснювальної записки та графічного матеріалу, їх відповідність методичним рекомендаціям, існуючим нормативним документам та державним стандартам;
- дотримання календарного плану-графіка виконання дипломної роботи, своєчасне та адекватне коригування роботи відповідно до зауважень та рекомендацій керівника;
- представлення дипломної роботи на перевірку керівнику у встановлений термін, і після усунення зауважень, повторне подання роботи керівнику для отримання відгуку;
- отримання необхідних підписів на титульному листі пояснювальної записки, а також резолюції завідувача кафедри про допуск роботи до захисту;
- особисте подання дипломної роботи рецензенту, надання йому необхідних пояснень щодо проблематики роботи, у разі потреби;
- ознайомлення зі змістом відгуку керівника і рецензії на дипломну роботу та підготовка (за необхідністю) аргументованих відповідей на зауваження під час захисту в ДЕК;

- підготовка та проходження попереднього захисту на кафедрі менеджменту;
- подання дипломної роботи до ДЕК у термін, затверджений завідувачем кафедри;
- публічний захист дипломної роботи в установлений термін, у разі неможливості бути присутнім на захисті студент повинен попередити про це завідувача кафедри та голову ДЕК (через секретаря ДЕК) із зазначенням причини та наданням документів, які засвідчують її поважність.

2. ТЕМАТИКА ДИПЛОМНИХ РОБІТ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ»

Згідно з Наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 року N 161 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» [5], студенту надається право обрати тему дипломної роботи із визначеного кафедрою переліку тем або запропонувати власну з обґрунтуванням доцільності її розроблення.

Теми дипломних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» мають формуватися відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціалістів за напрямом підготовки «Менеджмент» спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування»; потреб економіки України; перспективних напрямів розвитку науки і техніки; наукових інтересів кафедри та її викладачів, а також на замовлення підприємств і організацій за умови укладення відповідних договорів – у межах професійного спрямування випускника.

Тематика дипломних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» розробляється та щорічно оновлюється кафедрою менеджменту.

Назва теми дипломної роботи має бути лаконічною, чітко і конкретно відображати мету та основний зміст роботи.

На основі поданих керівниками тем дипломних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», кафедра розглядає пропозиції студентів (за наявності), і після їх схвалення, готує проект відповідного наказу, в якому за студентом закріплюється обрана тема роботи і призначається керівник [1].

Тема дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» повинна бути ідентичною в наказі, завданні на дипломну роботу, титульному аркуші пояснювальної записки, відгуку, рецензіях, документах ДЕК та в додатку до диплома.

Вибір теми дипломної роботи здійснюється за заявою студента згідно з формою, наведеною у Додатку А, на ім'я завідувача кафедри. Тема дипломної роботи має бути узгодженою з керівником роботи після чого передається відповідальному за організацію дипломних робіт на кафедрі.

3. СТРУКТУРА, ЗМІСТ І ОБСЯГ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ»

Загальний обсяг дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» має бути в межах 5,5 – 6,0 авторських аркушів (120 - 140 сторінок), включаючи обсяг таких складових як вступ, розділ 1, розділ 2, розділ 3, розділ 4, висновки та пропозиції. До цього обсягу не включають перелік посилань та додатки.

До структури роботи мають входити:

- титульний аркуш (Додаток Б);
- завдання на дипломну роботу (Додаток В);
- календарний план-графік (Додаток Д);
- реферат (Додаток Е);

- зміст (**Додаток Ж**);
- перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів;
- вступ (3-5 стор.);
- розділ 1 – теоретичний (орієнтовано – 25% від обсягу дипломної роботи, що становить до 25 – 30 сторінок);
- висновки до розділу 1 (2-3 стор.);
- розділ 2 – аналітичний (орієнтовано – 30% від обсягу дипломної роботи, що становить до 35 – 40 сторінок);
- висновки до розділу 2 (2-3 стор.);
- розділ 3 – рекомендаційний (орієнтовано – 35% від обсягу дипломної роботи, що становить до 30 – 35 сторінок);
- висновки до розділу 3 (2-4 стор.);
- розділ 4 – охорона праці (орієнтовано – 15% від обсягу дипломної роботи, що становить до 15-20 стор.);
- висновки до розділу 4 (2-3 стор.);
- висновки (3-4 стор.);
- перелік посилань (**Додаток К**);
- додатки (у разі потреби).

Типову структуру дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» наведено у табл. 3.1.

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ СПЕЦІАЛІСТА

РЕФЕРАТ. Реферат обсягом 200...500 слів українською та *іноземною* мовами має містити стислий виклад змісту дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», у такій послідовності (див. **Додаток Е**).

Відомості про обсяг роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, додатків, кількість джерел за переліком посилань.

Приклад. Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» на тему «Стратегічні аспекти підвищення ефективності діяльності підприємства» містить 130 сторінок, 15 таблиць, 20 рисунків, 12 формул, 7 додатків. Перелік посилань нараховує 53 найменування.

Таблиця 3.1 – Структура дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня
«спеціаліст»

Структурний елемент	Кількість сторінок	Нумерація сторінок	Примітка
1	2	3	4
Титульний аркуш	1	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>	Додаток Б
Завдання на дипломну роботу	2	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>	Додаток В
Календарний план виконання роботи	1	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>	Додаток Д
Реферат	2	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>	Українською та англійською мовами (по 1ст.) (Додаток Е)
Перелік скорочень, умовних позначень та символів	1	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>	
ЗМІСТ	1	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>	Додаток Ж
ВСТУП	3-5	8 чи 9	У разі наявності переліку скорочень – 9, за відсутності – 8
РОЗДІЛ 1 (теоретичний)	25-30	12, 13 або 14	25% від загального обсягу роботи. Розділ складається з трьох підрозділів
Висновки до розділу 1	2-3		
РОЗДІЛ 2 (аналітичний)	35-40	<i>Залежно від обсягу попереднього розділу та висновків до нього</i>	30% від загального обсягу роботи. Розділ складається з трьох підрозділів
Висновки до розділу 2	2-3		
РОЗДІЛ 3 (рекомендаційний)	30-35		35% від загального обсягу роботи. Розділ складається з трьох підрозділів
Висновки до розділу 3	2-4		
РОЗДІЛ 4 (Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях)	15-20		15% від загального обсягу роботи. Розділ складається з двох підрозділів
Висновки до розділу 4	2-3		
ВИСНОВКИ	3-4		
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	4-5		≥ 60 джерел. (Додаток К)
ДОДАТКИ	1-30		Нумеруються літерами (за потреби)

Складено на основі [4].

Мета роботи, об'єкт та предмет дослідження

Мета роботи – це очікуваний кінцевий результат, на досягнення якого спрямоване проведення даного дослідження [3].

Мету роботи формулюють без використання слів «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Приклади. Метою роботи є розробка стратегічних аспектів підвищення ефективності діяльності підприємств та пропозиція практичних рекомендацій щодо застосування сучасного стратегічного інструментарію при реалізації планів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Мета роботи полягає у визначенні та обґрунтуванні методичних засад до управління поведінкою персоналу підприємства в умовах кризи.

Метою роботи є удосконалення шляхів підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства на регіональному та міжрегіональному ринках.

Метою роботи є удосконалення підходів і практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення системи управління персоналом, підвищення ефективності управління персоналом та стимулювання праці на підприємстві на основі новітніх технологій, норм та стандартів роботи.

Метою роботи є формування організаційно-економічного механізму динамічної актуалізації компетенцій та умов їх реалізації у системі управління, що забезпечує рівень конкурентоспроможності підприємства.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та удосконалення практичних рекомендацій щодо забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування і удосконалення механізму реалізації стратегії підприємства в ринкових умовах його діяльності.

Мета роботи полягає у обґрунтуванні теоретичних положень формування механізму ефективного управління на основі концепції

інжинірингу та практичних рекомендацій оцінювання ефективності його функціонування.

Об'єкт дослідження – це соціально-економічне явище або процес, що породжує проблемну ситуацію і зумовлює проведення даного дослідження [3].

Приклади. Об'єкт дослідження – кадровий потенціал діяльності вітчизняних промислових підприємств.

Об'єктом дослідження є стратегічні аспекти підвищення ефективності діяльності підприємства.

Об'єкт дослідження – процеси розвитку та формування конкурентоспроможних підприємств України.

Об'єкт дослідження – процеси забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств ... промисловості в сучасних умовах господарювання.

Об'єктом дослідження є процеси формування та функціонування системи управління підприємствами.

Предмет дослідження – це частина об'єкта, найбільш значущі властивості об'єкта, окремі його аспекти, сегменти чи взаємозв'язки, що підлягають вивченню. [3].

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага, оскільки предмет дослідження визначає тему роботи.

Приклади. Предмет дослідження – сукупність методичних і практичних положень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних підходів до вибору стратегій забезпечення конкурентоспроможності ... підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти формування та впровадження механізму реалізації стратегії на підприємстві.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні засади формування і розвитку систем управління підприємствами в умовах ...

Предметом дослідження є результативність компетенцій у системі управління формуванням та розвитком конкурентоспроможних підприємств.

Методи (методики) дослідження

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх потрібно у відповідності до змісту роботи, коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалося кожним з методів [6].

Приклад. Дипломна робота ґрунтується на використанні загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. У ході написання роботи використовувалися методи теоретичного узагальнення, та формальної логіки – для узагальнення основних понять ..., уточнення класифікації ...; системного та ситуаційного підходу – для розробки технології ... підприємства; SWOT-аналіз та метод експертних оцінок для характеристики конкурентних можливостей ...; статистичного аналізу – для визначення факторів, що впливають на ...; графічного аналізу – для наочного зображення емпіричних даних; програмно-цільового підходу для виконання системи стратегічних розрахунків з розвитку конкурентоспроможних підприємств.

– Результати роботи

Приклади. В процесі виконання дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» було запропоновано практичні рекомендації щодо формування стратегії розвитку підприємства із врахуванням існуючих конкурентних позицій та стану конкурентоспроможності продукції, а саме ...

– Рекомендації щодо використання результатів роботи

Висвітлюють результати практичного застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їх використання. Тобто результат, який дає виконана дипломна робота для діяльності підприємства [4].

Приклади. Результати дослідження, викладені в дипломній роботі освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» дозволяють зробити висновки: запропонована стратегія ... дозволяє підприємству розширити ...; розроблений алгоритм ... надає можливість своєчасно контролювати...; представлені прикладні рекомендації з ... визначають ...; удосконалений механізм реалізації стратегії підвищує конкурентоспроможність підприємства

Результати дослідження можуть бути використані ТОВ «ПРИКЛАД», для підвищення

– Результати перевірки можливостей практичного використання отриманих результатів

Приклади. Запропонований в дипломній роботі освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» метод реалізації конкурентної стратегії на основі конкурентоспроможності продукції було представлено на розгляд ради директорів ТОВ «ПРИКЛАД», де було визнано можливість практичного застосування в майбутньому окремих заходів та пропозицій щодо... .

Ухвалений та рекомендований до введення радою директорів ТОВ «ПРИКЛАД» запропонований механізм Пропозиції щодо використання ... при здійсненні виробничо-господарської діяльності були прийняті до уваги та можуть бути використані під час... .

– Перелік ключових слів (5-10 словосполучень), що є найістотнішими для розкриття сутності роботи, надрукованих курсивом у називному відмінку в рядок через коми.

Приклад. ***Ключові слова:*** менеджмент персоналу, поведінкові показники, компетенції персоналу, профіль компетенцій..

ЗМІСТ дипломної роботи подається на наступному після реферату аркуші та має включати: вступ, найменування всіх розділів, підрозділів

основної частини роботи, висновки, рекомендації, перелік посилань; додатки із зазначенням сторінок цих матеріалів (див. **Додаток Ж**).

Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки в тексті. Скорочувати їх у змісті або наводити в іншій редакції порівняно з текстом не дозволяється. Заголовки у змісті починаються з великої літери без крапки в кінці речення. Останнє слово кожного заголовка з'єднують крапками з відповідним номером сторінки у крайньому правому положенні в рядку [5].

Зміст дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» повинен містити: вступ; три розділи, кожен з яких складається з трьох підрозділів; висновки та пропозиції як до кожного розділу, так до роботи в цілому; перелік посилань, додатки.

Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами. Заголовки підрозділів та «висновки до розділу 1, 2, 3, 4» – малими літерами (крім першої великої). Крапку в кінці заголовка не ставлять [2].

Розділи нумерують арабськими цифрами (РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2, РОЗДІЛ 3, РОЗДІЛ 4), а підрозділи двома цифрами – де перша цифра означає номер розділу, а друга – підрозділу (1.1; 1.2; 1.3) [2].

Під час формування змісту потрібно використовувати «автоформування» на основі «заголовки та покажчики» Microsoft Office, формат – «з шаблону», заповнювач – «...», рівні – «2».

Нумерація сторінок в дипломній роботі починається зі Вступу з урахуванням попередніх сторінок.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ подається за змістом з нового аркуша і має включати пояснення та розшифрування усіх застосованих у роботі мало розповсюджених умовних позначень, символів, скорочень і термінів [8].

ВСТУП. Вступ розкриває сутність і стан проблеми (завдання) та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження та включає такі структурні елементи.

–Актуальність роботи

Обґрунтування актуальності обраної теми – початковий етап будь-якого дослідження. Студент повинен правильно вибрати тему, розуміти та оцінювати її, з точки зору своєчасності і соціальної значущості, що буде підтверджувати його професійну підготовленість. Висвітлення актуальності не має бути багатослівним, викладення матеріалу повинно бути чітким, логічно послідовним, аргументованим

Приклад. Актуальність теми дослідження пов'язана зі здатністю утримувати та розвивати рівень конкурентоспроможності власної продукції для забезпечення можливості перспективного зростання ринкових часток в певних сегментах. Враховуючи посилення конкурентної боротьби між підприємствами за обмежені сировинні ресурси, ринки збуту, споживачів, актуальним є вибір привабливих для розвитку видів продукції, ринкових сегментів та формування набору конкурентних стратегій для досягнення стратегічних цілей.

Доцільно також провести короткий огляд літературних джерел за обраною темою з метою виокремлення проблемних чи не вирішених аспектів, що потребують подальших досліджень [8].

Приклад. Теоретико-методологічні та прикладні питання розвитку конкуренції та забезпечення конкурентоспроможності на різних рівнях функціонування економічної системи розглянуті в наукових працях вчених ... Автори значну увагу приділяють питанням визначення ..., класифікації ..., науковій обґрунтованості та характеристиці методів та підходів ..., застосування методів ... тощо. Разом з тим, зміни середовища господарювання вимагають подальших відповідних наукових розробок щодо ...

Теоретичним і практичним аспектам стратегічного управління присвячені дослідження В.В. Петрова, В.А. Іванова, Згідно визначення В.А. Іванова [XX, С, XXX], під стратегічним управлінням розуміють ... Використання стратегії ... можливо за умови

Після обґрунтування актуальності обраної теми логічно перейти до формулювання мети дослідження, а також конкретних завдань, які необхідно розв'язати.

- Мета та завдання роботи і галузь застосування результатів

Мета роботи у вступі та мета роботи в рефераті мають бути ідентичними. Після сформульованої мети наводяться завдання роботи (відповідно до затвердженого плану).

До формулювання цих завдань необхідно підходити якомога ретельніше, оскільки точне їх розв'язання повинно скласти зміст розділів і підрозділів дипломної роботи спеціаліста.

Приклад. Для досягнення мети у роботі були поставлені такі завдання:

- розкрити сучасний стан проблеми реалізації стратегії на підприємстві;
- дослідити розвиток систем стратегічного управління підприємством;
- проаналізувати і узагальнити вітчизняний і зарубіжний досвід реалізації стратегії підприємств;
- розробити механізм реалізації стратегії підприємства;
- удосконалити методику впровадження механізму реалізації стратегії на підприємстві;
- оцінити ефективність механізму реалізації стратегії на підприємстві.

У висновках до роботи в цілому мають наводитись результати досліджень, виконані відповідно до поставлених завдань.

Після завдань розміщують формулювання **об'єкта** та **предмета дослідження**, що є ідентичними з їх формулюваннями у рефераті.

База дослідження – підприємство, що досліджується.

Приклад. Basisом дослідження обрано ТОВ «ПРИКЛАД».

Методи дослідження – це ідентичний або розширений варіант методів дослідження, викладених у рефераті.

РОЗДІЛ 1. У першому розділі (теоретичному) викладається аналіз теоретичних і методичних положень обраної теми; виявляються дискусійні та нерозв'язані аспекти теми. На основі розробленості теми у сучасній

вітчизняній та зарубіжній теорії наводиться огляд літератури за темою і вибір напрямів дослідження. Під час розгляду літературних джерел щодо напрямку наукового дослідження студент відзначає основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Доцільно лаконічно проаналізувати роботи науковців, та виокремити ті питання, що залишились невирішеними, і, таким чином, визначити напрям дослідження [8].

Важливе місце в даному розділі посідає викладення методик аналізу визначених проблем, які будуть використовуватись у наступних частинах роботи. Автор має продемонструвати свою обізнаність з методами аналізу і на основі їх критичного огляду обґрунтувати вибір найпридатнішого для обраного напрямку дослідження. Слід зазначити, що огляд теоретичних основ не повинен носити компілятивний характер, а має містити узагальнення, обґрунтування, висновки, власні думки згідно з напрямом дослідження.

Розділ 1 доцільно закінчити коротким резюме щодо необхідності здійснення досліджень у даній галузі [8].

РОЗДІЛ 2. У другому розділі (аналітичному) студент повинен виконати ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми, базуючись на матеріалах конкретної організації з залученням усіх теоретичних знань, на базі сучасних методів дослідження.

Даний розділ містить детальний аналіз статистичних та аналітичних матеріалів, які визначають рівень розв'язання окремих аспектів досліджуваної проблеми в цілому на підприємстві (організації). У цьому розділі викладаються: загальні методики та основні методи досліджень, які використано; алгоритм розрахунків. Також надається аналіз інформаційної та статистичної бази матеріалу, зібраного за об'єктом дослідження, використовується факторний аналіз. Цей розділ повинен бути максимально насиченим розрахунками та ілюстративним матеріалом – таблицями, схемами, графіками. Слід чітко розмежовувати джерела надходження використаної при аналізі інформації: запозиченої з літератури, одержаної з

документів організації, здобутої шляхом власних спостережень, експериментів, розрахунків, соціологічних опитувань, тощо.

Доцільно обґрунтувати вибір напряму дослідження, навести методи та методики вирішення задач, здійснити їх порівняльну оцінку, розробити загальну методику проведення дослідження [8].

На основі вивчення, оброблення та узагальнення аналітичних матеріалів (зібраних в період проходження переддипломної практики) студент повинен виявити вплив позитивних і негативних чинників, встановити об'єктивні та суб'єктивні причини недоліків, оцінити можливості підприємства (організації) щодо підвищення ефективного розвитку тих чи інших напрямів економічної діяльності з огляду на глобальні та локальні новітні тенденції.

В другому розділі необхідно виявити основні проблеми розвитку або діяльності підприємства згідно теми дослідження.

РОЗДІЛ 3. Третій розділ (рекомендаційний) повинен містити конкретні (практичні) обґрунтовані пропозиції щодо прийняття управлінських рішень з приводу розвитку нових і підвищення ефективності діючих форм та методів діяльності досліджуваного підприємства в контексті сучасних глобальних трансформацій та концепцій. Необхідно акцентувати увагу на оцінці й використанні науково-практичних аспектів щодо розвитку підприємства на умовах і особливостях їх ефективної реалізації. Доцільно також показати шляхи оптимізації системи ресурсного та інформаційно-аналітичного забезпечення виконання запропонованих рішень.

Даний розділ повинен вміщувати обґрунтовані пропозиції студента щодо досягнення поставленої мети та завдань дослідження. На підставі виконаних теоретичних досліджень (у теоретичному розділі) та висновків з аналізу діяльності підприємства (в аналітичному розділі) формулюються та економічно обґрунтовуються конкретні заходи. Характер і зміст заходів, що пропонуються, повинні базуватися на аналізі виявлених відхилень, проблем та недоліків.

Слід викласти власні результати досліджень із зазначенням того нового, що автор вносить у вирішення проблеми, дати оцінку повноті вирішення поставлених завдань та достовірності результатів, обґрунтувати необхідність додаткових досліджень [8].

Характер і зміст заходів, що пропонуються, повинні базуватися на аналізі, проведеному в другому розділі роботи з урахуванням виявлених відхилень, проблем та недоліків.

Невід'ємною частиною обґрунтування пропозицій та рекомендацій має бути розрахунок економічної ефективності та прогнозування результатів виробничо-господарської діяльності підприємства завдяки впровадженню запропонованих заходів за використання ... (назвати методи прогнозування: екстраполяція трендів, експертних оцінок, моделювання).

РОЗДІЛ 4 – «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях». Даний розділ повинен містити теоретичний та рекомендаційний матеріали. У цьому розділі доцільно розглянути загальні підходи до формування підсистеми керування безпекою праці як одного із елементів загальної системи керування виробництвом. Здійснити аналіз управління охороною праці як програмно-цільовим комплексом з підготовки, прийняття і реалізації рішень (організаційно-технічних, і лікувально-профілактичних заходів), спрямованих на забезпечення безпеки, зберегання здоров'я і працездатності людини у процесі праці. Також необхідно узагальнити наукові праці вітчизняних учених, дослідження сучасних положень та постанов щодо охорони праці, обґрунтувати і сформулювати висновки та власні думки згідно напряму дослідження.

ВИСНОВКИ. У кінці кожного розділу (1, 2, 3, 4) рекомендується сформулювати висновки із стислим викладенням наведених у ньому основних результатів. Висновки до розділу (1, 2, 3, 4) повинні мати обсяг 1-2 сторінки.

Робота завершується узагальнюючими висновками, в яких викладають найважливіші наукові та практичні результати, отримані в дипломній роботі, та подають рекомендації щодо їх використання. Спочатку відображають поточний стан проблеми, потім у висновках розкривають методи вирішення поставленої в роботі проблеми (завдання), її практичний аналіз, наголошують на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтовують їх достовірність.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ. Перелік літературних джерел, на які є посилання в основній частині роботи, наводять у кінці тексту дипломної роботи. Починають його також з нової сторінки. Перелік посилань має нараховувати не менше 50 найменувань.

Бібліографічні описи наводять у порядку їх згадування в тексті та відповідно ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» [6] (див. **додаток К**).

ДОДАТКИ. До додатків можуть бути включені: додаткові ілюстрації або таблиці; матеріали, які через великий обсяг або форму подання недоцільно включати до основної частини.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ»

Оформлення дипломної роботи має відповідати вимогам ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» [2].

Загальні вимоги. Текстовий матеріал дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» друкується комп'ютерним способом на одному боці аркуша паперу формату А4 з розрахунку не більше 40 рядків на сторінці за умови рівномірного її заповнення. Текст роботи слід друкувати,

дотримуючись таких розмірів берегів: верхній і нижній – не менше 20 мм, лівий – не менше 30 мм, правий – не менше 10 мм. Шрифт – Times New Roman, 14 кегль, через 1,5 інтервали, масштаб 100%, звичайний, абзац 1,25см.

Кожний розділ дипломної роботи має починатися з нового аркуша. Заголовки структурних елементів: «РЕФЕРАТ», «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ» не нумерують.

Розділи і підрозділи повинні містити заголовки. Заголовки структурних елементів і розділів слід розміщувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці. Заголовки підрозділів необхідно починати з абзацу. Відстань між заголовком та наступним або попереднім текстом повинна бути не менше двох рядків. Якщо після заголовка залишається лише один рядок тексту, необхідно перенести сам заголовок на наступну сторінку.

Розділи, та підрозділи нумеруються арабськими цифрами. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, розділених крапкою, наприклад, 1.1, 1.2, 1.3.

Рисунки, таблиці, формули. Рисунки, таблиці та формули розміщують після першого посилання на них у тексті або не далі як на наступній сторінці. На всі рисунки та таблиці у тексті роблять посилання скороченням слів та порядковим номером – табл. 1.2 (друга таблиця першого розділу), рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). У разі повторного посилання використовують слово «дивись» у скороченому виді – «див. табл. 1.3».

Таблиця. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над нею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Слово «Таблиця» вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами таблиці пишуть: «Продовження таблиці ___» із зазначенням номера таблиці. Назва таблиці розміщується по центру. Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення із заголовком. У разі, якщо

таблиця сформована на базі літературних джерел, то має бути посилання на дане літературне джерело (див. табл. 4.1).

У таблиці використовують шрифт Times New Roman, 12 кегль, міжрядковий інтервал – 1. Зразок оформлення таблиці наведено у табл. 4.1.

Таблиця 4.1 – Рівень спеціалізації управлінських функцій керівників малих та середніх підприємств, % від кількості опитаних

Сфери управлінської діяльності	Керівник підприємства	Керівник відділу збуту	Заступник керівника по кадрах
1	2	3	4
Управління фінансами	65,4	32,4	11,4
Управління виробничим процесом	60,2	18,6	16,4
Стратегічне управління	55,8	12,1	4,0
Менеджмент персоналу	40,2	15,3	46,7
Підвищення ефективності управління	25,3	7,5	4,8
Управління маркетингом	18,1	84,7	19,3
Оперативне управління	10,3	23,3	14,5
Діловодство	7,9	10,2	45,5
Управління нововведеннями	7	18,1	3,5

[Складено автором на основі 12, 24, 35]

У разі необхідності по тексту чи до таблиць оформляють примітки, в яких наводять довідкові та пояснювальні дані. Примітки нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток декілька на одному аркуші, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2. ...

Якщо примітка одна, її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку [8].

Рисунки. Рисунки (схеми, діаграми і т. ін.). Рисунки слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у тексті роботи. Назву рисунку розміщують під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст). Графічний матеріал позначають словом «Рисунок ___». Наприклад, «Рисунок 2.2. – Структура витрат на виробництво кінцевого продукту підприємства «ПРИКЛАД». Якщо ілюстрація не вміщується на одній сторінці, можна переносити її на інші сторінки, з зазначенням пояснювальних даних на кожній сторінці: «Рисунок ___, аркуш ___». У разі, якщо рисунок запозичений з літературних джерел, то має бути посилання на дане літературне джерело (див. рис. 4.1).

Зразок оформлення рисунку представлено на рис. 4.1. Нумерація рисунків здійснюється в межах розділу дипломної роботи.

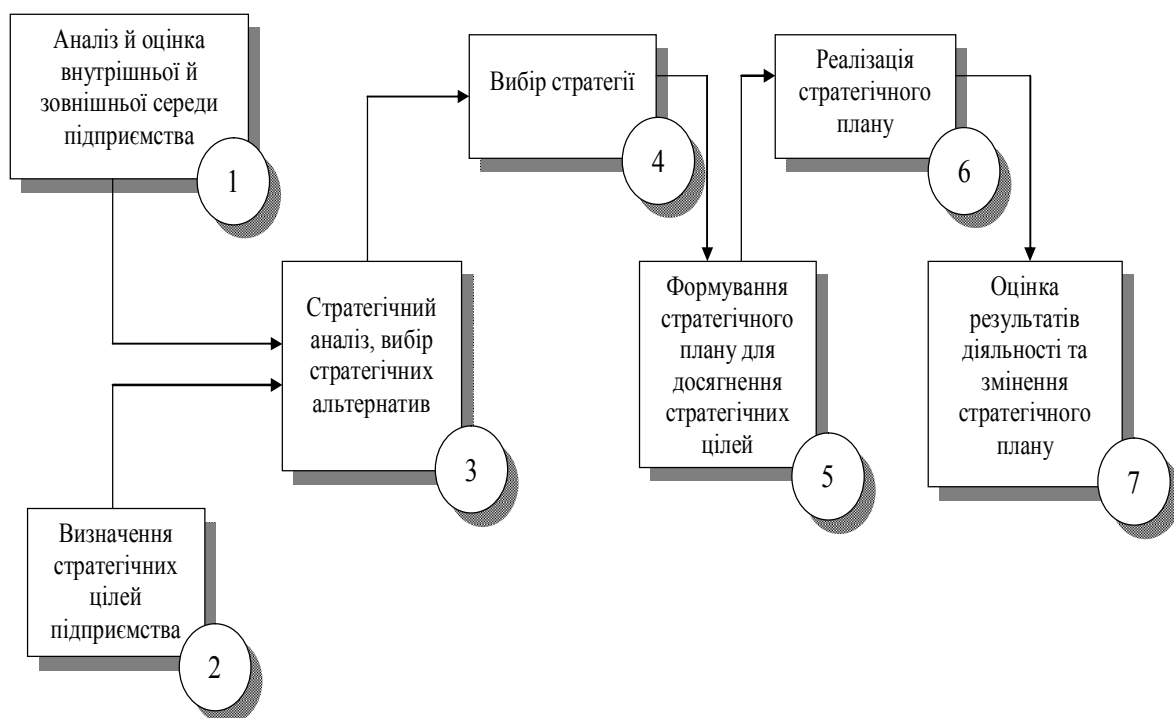

Рисунок 4.1. – Концептуальна схема стратегічного управління підприємством [Складено автором на основі 12, 24, 35]

Формули. Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче кожної формули або рівняння повинно бути залишено не менше одного вільного

рядка. Їх слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера, відокремлених крапкою, наприклад, формула (1.3) – третя формула першого розділу. Номер зазначають на рівні формули або рівняння в круглих дужках. Для цього формулу з номером розміщують справа, курсор ставлять між ними, табуляцією переносять формулу на центр сторінки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знаку рівності (=), або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (\times) [8].

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Приклад.

Коефіцієнт відповідності кваліфікації управлінського персоналу керівників (K_{cK}) розраховується за формулою:

$$K_{cK} = \frac{Ч_{квК}}{Ч_{заг}} \quad (4.1),$$

де $Ч_{квК}$ – чисельність керівників, що обіймають посаду відповідно до своєї кваліфікації;

$Ч_{заг}$ – загальна чисельність керівників.

Додатки. Матеріал, що доповнює положення роботи, допускається розміщувати в додатках. Додатки необхідно вказувати в порядку появи посилань на них у тексті.

Додатки позначають великими літерами української абетки, починаючи з А, за винятком літер Г, Є, З, И, І, Ї, О, Ч, Ь. Після слова «Додаток» друкують літеру, що позначає його послідовність. Допускається позначення додатків літерами латинської абетки, за винятком літер І, О.

Кожний додаток слід починати з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, який друкують симетрично до тексту з великої літери окремим рядком.

У разі потреби, текст додатка можна поділити на розділи, підрозділи і пункти (наприклад, А 4.1. – пункт 4.1. додатку А). Ілюстрації, таблиці, формули і рівняння необхідно нумерувати в межах кожного додатка (наприклад, таблиця Б.2 (друга таблиця Додатка Б)).

Правила цитування та посилання на використані джерела.

З метою підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору доцільно наводити *цитати*.

Загальні вимоги до цитування такі [8]:

а) текст цитати варто починати і закінчувати лапками та наводити в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зберігаючи особливості авторського написання. Наукова термінологія, що вживається іншими авторами, не виділяється лапками, крім тієї, яка викликала загальну дискусію. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора;

в) після кожної цитати обов'язково необхідно вказати посилання на джерело;

г) у разі непрямого цитування (переказу, викладу думок інших авторів своїми словами), варто точно викладати думки автора, бути коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

При написанні дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» студент повинен давати посилання на джерела та матеріали з яких наводяться в роботі. Посилання даються одразу після закінчення цитати у квадратних дужках, де вказується порядковий номер джерела у переліку посилань та відповідна сторінка джерела (наприклад – [5, с. 22] – означає,

що використано інформацію з джерела під номером 5 у переліку посилань, яка знаходиться на сторінці 22).

Скорочення. У дипломній роботі освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст часто зустрічаються скорочення. Існують наступні загальноприйняті умовні скорочення [7]:

а) скорочення, які роблять після переліку: і т.д. (і так далі), і т.п. (тому подібне) та ін. (і інші). Слова «і тому подібне», «та інші» усередині речення не скорочують;

б) скорочення у випадку позначення цифрами століть і років: ст. (століття), р. (рік), рр. (роки);

в) скорочення, що роблять у випадку посилань: див. (дивися), порівн. (порівняй).

Не допускаються скорочення наступних слів: «так званий» (т. зв.), «наприклад» (напр.), «близько» (бл.), «формула» (ф-ла), «рівняння» (рів-ня) тощо.

Нумерація сторінок. Сторінки слід нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Усі сторінки нумеруються, крім титульного аркуша, завдання, реферату та змісту.

5. ПІДГОТОВКА ТА ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ»

Згідно з Положенням про організацію дипломного проектування та державної атестації студентів НТУУ «КПІ» допуск до захисту дипломної роботи у ДЕК здійснюється завідувачем кафедри, який приймає позитивне рішення на основі підсумків попереднього захисту роботи [1]. Допуск підтверджується візою завідувача кафедри на титульному аркуші

пояснювальної записки. Дипломна робота, в якій виявлено принципові недоліки та суттєві відхилення від вимог державних стандартів, до захисту в ДЕК не допускаються.

Перелік документів, які представляються студентом до захисту дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст».

Після завершення написання дипломної роботи студент має сформувати необхідний комплект документів, які представляються до захисту.

1. Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст».

До брошурування робота має бути підписана студентом, пройти нормоконтроль. Зброшурована робота підписується керівником та завідувачем кафедри менеджменту.

2. Відгук керівника дипломної роботи. Для написання відгуку керівникові надається повністю завершена дипломна робота, яка пройшла попередній захист та нормоконтроль. Відгук має містити висновок про можливість допуску дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» до захисту у ДЕК (див. **додаток Л**).

Вносити будь-які зміни або виправлення в дипломну роботу після отримання відгуку керівника забороняється. Відгук керівника додається і не підшивається до дипломної роботи.

3. Рецензія. До дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» додається рецензія, що надана к.е.н. доцентом, к.е.н., професором або д.е.н. професором.

Якщо студент допущений до захисту дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», то він направляється на *рецензування*. Орієнтовний зразок рецензії наведено в **додатку М**.

Рецензії додаються і не підшиваються до дипломної роботи. Вносити будь-які зміни або виправлення в дипломну роботу після отримання рецензій забороняється.

4. Лист-відзив надає організація, на базі якої виконувалась дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» (див. **Додаток П**).

Лист-відзив додається і не підшивається до дипломної роботи.

5. Акт про впровадження результатів роботи (див. **Додаток Н**).

Акт про впровадження результатів роботи додається і не підшивається до дипломної роботи.

6. Презентація роботи здійснюється в програмі Power Point.

Презентація має містити: назву роботи, ПІБ керівника та виконавця роботи, мету, завдання, об'єкт, предмет роботи, основні її результати, що виносяться на захист.

Роздрукована презентація (до 12 слайдів, включаючи титульний лист) переплітається окремо та додається до роботи.

7. Залікова книжка студента.

Послідовність захисту дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» урахуовуючи Положення про організацію дипломного проектування та державної атестації студентів НТУУ «КПІ» [1]:

1. Студент має бути присутнім в аудиторії, в якій призначено захист ДЕК, за 1 годину до початку роботи комісії.

2. Захист починається з оголошення секретарем ДЕК прізвища, імені та по-батькові студента, теми його дипломної роботи та загальних результатів навчання за програмою (кількість оцінок «відмінно», «добре», «задовільно») – до 1 хвилини;

3. Доповідь студента (10-15 хвилин) з використанням ілюстративного матеріалу, винесеного на презентацію;

4. Відповіді на запитання членів комісії;

5. Оголошення секретарем ДЕК відгуку керівника;

6. Оголошення секретарем ДЕК рецензій на дипломну роботу;

7. Відповіді студента на зауваження керівника роботи, керівника розділу «Охорона праці» та рецензентів;

8. Оголошення голови ДЕК про закінчення захисту.

Після закінчення захистів та обговорення ДЕК оголошуються результати захисту, що визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка, яка за результатами захисту дипломної роботи виставлена ДЕК, оскарженню не підлягає. Повторний захист роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Студент, який не захистив дипломну роботу наказом ректора відраховується з університету як такий, що не пройшов державної атестації. Допускається повторний захист дипломної роботи в наступний термін роботи ДЕК.

Доповідь під час захисту дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст».

Доповідь дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» має бути змістовною і містити головні результати дослідження.

В доповіді розкривається актуальність роботи, мета, завдання, об'єкт, предмет та база дослідження. Після вступної частини здійснюється виклад матеріалу відповідно до структурно-логічної схеми з представленням ілюстративних даних на слайдах презентації, які підтверджують або доповнюють результати дослідження.

Після заключного слова студенту задаються питання щодо теоретичних і практичних аспектів дипломної роботи, розуміння основних понять, уточнення результатів та висновків.

Вимоги до презентації. На презентації дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» студент повинен підготувати доповідь та представити 10–12 слайдів, що ілюструють проведене дослідження.

Структура презентації:

- 1) титульний аркуш, де зазначається тема роботи, автор та керівник (1 слайд);

- 2) актуальність, мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження (1-2 слайди);
- 3) основні результати дослідження (5-7 слайдів);
- 4) основні положення висновків (1-2 слайди).

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ»

Оцінка за дипломну роботу виставляється на колегіальній основі після обговорення членами державної атестаційної комісії, керівником дипломної роботи, рецензентами та розгляду листа-відгуку від підприємства. Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» може бути оцінена на «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» або бути недопущеною до захисту. Оцінки, виставлені керівником та рецензентом носять рекомендаційний характер. Під час оцінювання дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» особливу увагу звертають на зміст дипломної роботи, якість оформлення та безпосередньо процес захисту.

Основними показниками, що впливають на оцінку дипломної роботи і належать до її *змістовної частини*, є [4, 7]:

- виконання дослідження на актуальну тему;
- досягнення поставленої мети роботи та відповідних до неї завдань;
- логічність побудови структури роботи та вміння систематизувати і структурувати матеріал;
- вміння узагальнювати, робити висновки, зіставляти різні точки зору з обраного питання;
- відповідність плану і змісту роботи її темі;
- наявність у дипломній роботі практичних рекомендацій та обґрунтування запропонованих автором рішень;

- аналіз достатньої кількості літературних джерел з обраної тематики;
- самостійність виконання дипломної роботи;

Основними показниками, що впливають на оцінювання дипломної роботи і належать до *якості оформлення*, є:

- використання студентом сучасних комп'ютерних технологій;
- грамотне, стилістично вірне оформлення дипломної роботи та відповідність викладеного матеріалу обраній темі;
- наявність та точність відображення посилань на літературні джерела;
- відсутність орфографічних і пунктуаційних помилок;
- правильне оформлення змісту дипломної роботи;
- дотримання усіх вимог щодо оформлення дипломної роботи (текст роботи, подання графічного матеріалу, таблиць, додатків, переліку посилань, формул).

Основними показниками, що впливають на оцінку дипломної роботи і належать до процедури *її захисту*, є:

- чіткість, дотримання регламенту та висвітлення основних результатів дослідження, проведеного у дипломній роботі під час її презентації ДЕК;
- глибина знань, які студенти демонструють в тексті роботи, слайдів та у відповідях на запитання;
- відповідність доповіді слайдам презентації;
- здатність правильно відповідати на поставлені під час захисту питання та аргументовано викладати власну точку зору;
- прояв набутих теоретичних знань студента у практичних навичках під час виконання роботи;
- рівень розуміння змісту роботи та проблеми, яка в ній розглядається;
- володіння питаннями, що виносяться на захист роботи;
- чіткість і логічність відповідей на запитання, вміння інтегрувати, адаптувати і надавати набуті практичні та теоретичні знання;

- змістовні та правильні відповіді на зауваження керівника дипломної роботи та рецензента.

Виконання та дотримання усіх вищеперерахованих показників у процесі захисту дипломної роботи відповідає оцінці «відмінно». Виконання вищеперерахованих показників на 75 – 95 % відповідає оцінці «добре», на 60 – 75 % – оцінці «задовільно», 50 % і менше – оцінці «незадовільно».

Випускна робота до захисту не допускається, якщо вона:

- була подана керівникові на перевірку з порушенням строків, установлених графіком виконання дипломних робіт;
- написана на тему, яка своєчасно не була затверджена наказом по університету;
- виконана несамоостійно;
- не відповідає вимогам щодо структури;
- не містить економічного обґрунтування запропонованих заходів;
- недбало оформлена.

Диплом з відзнакою видається студенту, який отримав підсумкові оцінки «відмінно» не менше як з 75 % усіх навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, курсових робіт, практик, передбачених навчальним планом, а з інших – оцінки «добре» за весь термін навчання, захистив дипломну роботу з оцінкою «відмінно».

ДОДАТКИ

Додаток А

Завідувачу кафедри менеджменту

д.е.н., проф. Дергачовій В.В.

студента гр. УВ-02

Іванова Івана Івановича

Заява

Прошу затвердити тему дипломної роботи **освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»** «_____».

Науковий керівник: к.е.н., доц. Петренко Л.Л.

Дата

Підпис

Не заперечую (візується від руки) підпис _____/Петренко Л.Л./

**Б.1. Зразок форми титульного аркушу дипломної роботи
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Факультет менеджменту та маркетингу

Кафедра менеджменту

До захисту допущено

Завідувач кафедри

_____ проф. Дергачова В.В.

«__» _____ 20__ р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня

«СПЕЦІАЛІСТ»

за спеціальністю **7.03060101 «Менеджмент організацій і**

адміністрування»

на тему « _____ »

Студент групи _____

(Група)

(Прізвище, ім'я та по-батькові)

(Підпис)

Керівник роботи _____

(Прізвище, ім'я та по-батькові)

(Підпис)

**Консультант з питань охорони праці
та безпеки в надзвичайних ситуаціях**

к.т.н., доц. ЗЕРКАЛОВ Д.В. _____

Київ 20__

**Б.2. Приклад форми титульного аркушу дипломної роботи
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Факультет менеджменту та маркетингу

Кафедра менеджменту

До захисту допущено

Завідувач кафедри

_____ проф. Дергачова В.В.

«...» травня 20... р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня

«СПЕЦІАЛІСТ»

за спеціальністю **7.03060101 «Менеджмент організацій і
адміністрування»**

на тему **«Стратегічні аспекти підвищення ефективності діяльності
підприємства»**

Студент групи УВ-41С

Іванов Олександр Сергійович _____

Керівник роботи

доц., к.е.н. Шевченко Леонід Леонідович _____

**Консультант з питань охорони праці
та безпеки в надзвичайних ситуаціях**

к.т.н., доц. ЗЕРКАЛОВ Д.В. _____

Київ 20__

В.1. Зразок завдання на дипломну роботу освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Факультет менеджменту та маркетингу

Кафедра менеджменту

Спеціальність 7. 03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ проф. Дергачова В.В.

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

**НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО
РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ»**

студенту _____
(Прізвище, ім'я та по-батькові)

1. Тема роботи «_____»

Затверджена наказом по університету _____ від «__» _____ 20__ р.

2. Термін здачі студентом закінченої роботи «__» _____ 20__ р.

3. Вихідні дані до роботи: _____

4. Перелік питань, які мають бути розроблені

а) теоретична частина:

б) аналітична частина:

в) рекомендаційна частина:

г) охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях:

5. Перелік графічного матеріалу

6. Консультант з питань охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях _____ к.т.н, доц. ЗЕРКАЛОВ Д.В.

7. Дата видачі завдання «__» _____ 20__ р.

Керівник дипломної роботи _____
(Підпис) (Прізвище, ім'я та по-батькові)

Завдання прийняв до виконання _____
(Підпис) (Прізвище, ім'я та по-батькові)

В.2. Приклад завдання на дипломну роботу освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Факультет менеджменту та маркетингу

Кафедра менеджменту

Спеціальність 7. 03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ проф. Дергачова В.В.

«__» жовтня 20__ р.

ЗАВДАННЯ

**НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО
РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ»**

студенту Іванову Олександрові Сергійовичу

1. Тема роботи :«Стратегічні аспекти підвищення ефективності діяльності підприємства»

Затверджена наказом по університету № *** - с від __. 03.20__ р.

2. Термін здачі студентом закінченої роботи __.06.20__ р.

3. Вихідні дані до роботи: наукова та навчально-методична література, законодавчі та нормативні акти України, що регламентують порядок здійснення виробничої діяльності, статут підприємства, інформація про історію створення та розвиток ТОВ «ПРИКЛАД», фінансова та статистична звітність, первинні документи підприємства, статистичні дані Державного комітету статистики України.

4. Перелік питань, які мають бути розроблені:

а) теоретична частина: (цей пункт формується відповідно до змісту розділу 1)

- визначити концептуальні засади підвищення ефективності діяльності підприємства;
- проаналізувати застосування стратегічного інструментарію в підвищенні ефективності діяльності підприємства;

) (

розглянути сучасні напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.

б) аналітична частина: (цей пункт формується відповідно до змісту розділу 2)

- проаналізувати можливості та виклики в забезпеченні ефективності діяльності підприємства;
- оцінити ефективності діяльності підприємства ТОВ «ПРИКЛАД»;
- обґрунтувати методичні підходи до застосування сучасних стратегічних інструментів в підвищенні ефективності діяльності підприємства.

в) рекомендаційна: (цей пункт формується відповідно до змісту розділу 3)

- визначити розвиток компетенцій персоналу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства;
- забезпечити навчання персоналу як напрям підвищення ефективності діяльності підприємства;
- економічно оцінити та спрогнозувати розвиток підприємства на основі стратегічних аспектів підвищення ефективності діяльності підприємства.

г) охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях: пункт формується відповідно до змісту розділу 4

- проаналізувати стан охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях на підприємстві в контексті
- надати та обґрунтувати рекомендації щодо покращення охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях під час впровадження.

5. Перелік графічного матеріалу

1. Послідовність стратегічного управління персоналом підприємства.
2. Пошук резервів підвищення ефективності діяльності підприємства.
3. Інтегрована модель чинників ефективності виробництва .
4. Модель та профіль компетенцій ТОВ «ПРИКЛАД»

.....

10...Потреба в інвестиціях на період 2010-2012 р.р. на розвиток управлінського персоналу ТОВ «ПРИКЛАД».

6. Консультант з питань охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях _____ к.т.н, доц. ЗЕРКАЛОВ Д.В.

7. Дата видачі завдання .09.20 р.

Керівник дипломної роботи _____ доц., к.е.н. Шевченко Л.Л.

Завдання прийняв до виконання _____ Іванов О.С.

(підпис)

**Приклад структури та змісту календарного плану-графіка
дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня
«спеціаліст»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник дипломної роботи

(підпис) (П.І.Б.)
«__» _____ 20__ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК

**виконання дипломної роботи
студентом Івановим І.І.**

№ з/п	Назва етапів роботи та питань, які мають бути розроблені відповідно до завдання	Термін виконання ____.____.____ – ____.	Позначки керівника про виконання завдань
1.	Збір необхідної інформації, ...	____.____.20__ – ____.____.20__	
	...	____.____.20__ – ____.____.20__	
	...	____.____.20__ – ____.____.20__	
	...	____.____.20__ – ____.____.20__	
	...	____.____.20__ – ____.____.20__	
	...	____.____.20__ – ____.____.20__	
	Оформлення дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»	____.____.20__ – ____.____.20__	

Студент _____ Іванов І.І.
(підпис)

**Приклад структури та змісту реферату дипломної роботи
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»**

РЕФЕРАТ

Дипломна робота на тему: «_____» містить 122 сторінки, 20 таблиць, 26 рисунків, 12 формул, 7 додатків. Перелік посилань нараховує 66 найменувань.

- **об'єкт та предмет дослідження, мета роботи;**
- **методи (методики) дослідження;**
- **результати роботи;**
- **рекомендації щодо використання результатів роботи;**
- **результати перевірки можливостей практичного використання отриманих результатів;**
- **пропозиції щодо можливих напрямів продовження досліджень;**

Ключові слова: менеджмент персоналу, поведінкові показники, компетенції персоналу, профіль компетенцій.

ABSTRACT

Master's thesis includes 122 pages, 20 tables, 26 drawings, 7 attachments. The bibliography list consists of 66 items.

- **The research object and subject, the purpose of the work;**
- **The research methods;**
- **The results of work;**
- **Recommendations about the usage and application of the results of work;**
- **The verification results of the practical usage of the results of bachelor's thesis;**
- **possible areas of continuing research.**

Keywords: personal management, behavioral indicators, competence of staff, competency profile..

ПРИКЛАД
Змісту дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня
«спеціаліст» на тему:
«Стратегічні аспекти підвищення ефективності діяльності
підприємства»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	11
1.1. Концептуальні засади підвищення ефективності діяльності підприємства.....	11
1.2. Застосування стратегічного інструментарію в підвищенні ефективності діяльності підприємства.....	21
1.3. Сучасні напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.....	31
Висновки до розділу 1.....	41
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	43
2.1. Аналіз можливостей та викликів в забезпеченні ефективності діяльності підприємства.....	43
2.2. Дослідження ефективності діяльності підприємства ТОВ «ПРИКЛАД».....	53
2.3. Методичні підходи до застосування сучасних стратегічних інструментів в підвищенні ефективності діяльності підприємства.....	63
Висновки до розділу 2.....	74
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	76
3.1. Розвиток компетенцій персоналу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства.....	76
3.2. Навчання персоналу як напрям підвищення ефективності діяльності підприємства.....	86
3.3. Економічна оцінка стратегічних аспектів підвищення ефективності діяльності підприємства.....	96
Висновки до розділу 3.....	105
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗИВАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	107
4.1. Аналіз стану охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях на підприємстві в контексті.....	107
4.2. Обґрунтування рекомендацій щодо покращення охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях під час впровадження.....	115
Висновки до розділу 4.....	121
ВИСНОВКИ.....	123
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	127
ДОДАТКИ.....	131

Зразки оформлення бібліографічних описів у списку літератури відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» [3]

Книги

Однотомний документ

Один автор

1. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г.; *НАН України, Ін-т математики*. – К. : Ін-т математики, 2006. – 111 с. – (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59). – *Бібліогр.: с. 97– 106 (93 назви) та в підрядк. прим.* – ISBN 966-02-3964-5.

Два автори

2. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : *підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]* / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник; *М-во освіти і науки України, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти*. – Львів : Растр-7, 2007. – 375 с.: *іл., табл., портр.* – *Бібліогр.: с. 358– 362.* – ISBN 978-966-2004-01-4.

Три автори

3. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д.; *пер. с англ. Ф. П. Тарасенко*. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. – XLIII, 265 с.: *ил.* – *Предм. указ.: с. 263– 265.* – *Библиогр. в конце гл.* – ISBN 978-966-415-020-7.

Чотири автори

4. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : *[підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.]* / О. В. Гвоздєв, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. – К. : Вища освіта, 2006. – 478, [1] с.: *іл., табл.* – (ПТО: Професійно-технічна освіта). – *Бібліогр.: с. 472– 473.* – ISBN 966-8081-58-7.

П'ять і більше авторів

5. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.]; *под ред. Г. С. Никифорова*. – [3-е изд.]. – Х. : Гуманитар. центр, 2007. – 510 с. : *ил., табл.* – *Библиогр.: с. 504– 510.* – ISBN 966-83243-34-X.

Без автора

6. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : *антологія* / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. – К. : Грамота, 2007. – 638, [1] с. *Бібліогр. в прим. в кінці розд.* – ISBN 978-966-349-045-X.

Багатотомний документ

7. Межгосударственные стандарты : каталог : *в 6 т.* / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; *ред. Иванов В. Л.*]. – Львов : НТЦ «Леонорм-Стандарт», 2005 – (Серия «Нормативная база предприятия»). – ISBN 966-7961-45-1. Т. 1. – 2005. – 277 с. – ISBN 966-7961-46-X.

8. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть: **в 6 т.** /Н. П. Кучерявенко. – Х.: Право, 2002– 341 с. – ISBN 966-95754-6-X. Т. 4 : Косвенные налоги. – 2007. – 534 с. – **Библиогр. в подстроч. примеч.** – ISBN 966-8467-91-4.

Матеріали конференцій, з'їздів

9. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : **матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників [«Молодь України і аграрна реформа»], (Харків, 11– 13 жовт. 2000 р.)** / М-во аграр. політики, Харків. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва ; **редкол.: В. М. Нагаєв [та ін.]**. – Х. : Харків. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. – 167 с. :**іл., табл.** – **Бібліогр. в кінці доп.** – ISBN 966-7392-31-7.
10. Кібернетика в сучасних економічних процесах: **зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф.** / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. – К. : ІСОА, 2002. – 147 с.: **іл., табл.** – ISBN 966-8059-08-5.

Препринти

11. Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. – Х. : ННЦ ХФТИ, 2006. – 19 с. : **ил., табл.** – (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьков. физ.-техн. ин-т" ; ХФТИ 2006-4). – **Библиогр.: с. 18 – 19 (23 назв.)**.

Словники

12. Географія : **словник-довідник** / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. – Х. : Халімон, 2006. – 175, [1] с. : **табл.** – **Алф. покажч. ст.: с. 166– 175.** – ISBN 978-966-2011-05-0.
13. Європейський Союз : **словник-довідник** / [ред.-упоряд. М. Марченко]. – 2-ге вид. – К. : К.І.С., 2006. – 138 с.: **іл., табл.** – ISBN 966-8039-97-1.

Законодавчі та нормативні документи

14. Кримінально-процесуальний кодекс України : **за станом на 1 груд. 2005 р.** / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2006. – 207 с. – (Бібліотека офіційних видань). – ISBN 966-611-412-7.
15. Медична статистика : **зб. нормат. док.** / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько ; **М-во охорони здоров'я України, Голов. упр. охорони здоров'я та мед. забезп. м. Києва, Київ. міськ. наук. інформ.-аналіт. центр мед. статистики.** – К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. – 459 с.: **табл.** – (Нормативні директивні правові документи). – ISBN 966-8318-99-4.

Стандарти

16. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. – [Чинний від 2006– 01– 01]. – К.: Держспоживстандарт України 2006. – IV, 231 с. : **табл.** – (Національний стандарт України).

Каталоги

17. Межгосударственные стандарты : **каталог : в 6 т.** / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ;ред. Иванов В. Л.]. – Львов : НТЦ «Леонорм-стандарт», 2006 – . – (Серия «Нормативная база предприятия»). – ISBN 966-7961-77-X. Т. 5. – 2007. – 264 с. – ISBN 966-7961-75-3. Т. 6. – 2007. – 277 с. : **табл.** – **Библиогр.: с. 277 (6 назв.)**. – ISBN 966-7961-76-1.

Бібліографічні покажчики

18. Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році : *спец.: 24.00.01 – олімп. і проф. спорт, 24.00.02 – фіз. культура, фіз. виховання різних груп населення, 24.00.03 – фіз. реабілітація* / О. Куц, О. Вацеба ; *Львів. держ. ун-т фіз. культури.* – Львів : Укр. технології, 2007. – 74 с. : *табл.* – *Текст: укр., рос., англ.*

Автореферати дисертацій

19. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : *спец. 05.02.08 «Технологія машинобудування»* / Новосад Іван Ярославович; *Тернопіл. держ. техн. ун-т ім. Івана Пулюя.* – Тернопіль, 2007. – 20, [1] с., *включ. обкл. : іл.* – *Бібліогр.: с. 17–18.*

Частина книги, періодичного, продовжуваного видання

20. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // *Теорія та методика фізичного виховання.* – 2007. – № 6. – С. 15– 18, 35– 38. – *Бібліогр.: с. 38.*
21. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // *Бібліотечний вісник.* – 2006. – №6. – С. 14– 17.

Електронні ресурси

22. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті [Електронний ресурс] : *(підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим-2003»)* / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // *Бібліотечний вісник* – 2003. – № 4. – С. 43. – Режим доступу до журн.: <http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm>. – Назва з екрану.

Елементи, виділені напівжирним курсивом, є факультативними і вводяться в бібліографічний запис залежно від теми дипломної роботи. Проміжки між знаками та елементами запису є обов'язковими і використовують для розрізнення знаків граматичної і приписаної пунктуації.

Л.1. Структура відгуку керівника дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

ВІДГУК

керівника дипломної роботи
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»
виконаної на тему «_____»
студентом групи УВ - __
Івановим Іваном Івановичем

Складається у довільній формі із зазначенням:

- *головної мети дипломної роботи, в інтересах чи на замовлення якої організації вона виконана (у рамках науково-дослідної роботи кафедри, підприємства), НДІ тощо;*
- *відповідності виконаної дипломної роботи завданню;*
- *ступеня самостійності при виконанні дипломної роботи;*
- *рівня підготовленості дипломника до прийняття сучасних рішень;*
- *умінь аналізувати необхідні літературні джерела, приймати правильні (інженерні, наукові) рішення, застосовувати сучасні системні та інформаційні технології, проводити фізичне або математичне моделювання, обробляти та аналізувати результати експерименту; найбільш важливих теоретичних і практичних результатів, апробації їх (участь у конференціях, семінарах, оформлення патентів, публікація у наукових журналах тощо);*
- *загальні оцінки виконаної дипломної роботи, відповідності якості підготовки дипломника вимогам ОКХ і можливості присвоєння йому відповідної кваліфікації;*
- *інші питання, які характеризують професійні риси дипломника.*

Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам і заслуговує оцінки «відмінно», а її автору, Іванову Івану Івановичу, може бути присвоєна кваліфікація спеціаліста ... (відповідно до обраної спеціальності).

Керівник
дипломної роботи
к.е.н., доц.

Іванова Л.Л.

Підпис засвідчую:

Декан ФММ

проф. Гавриш О.А.

Л.2. Орієнтовний зразок відгуку керівника дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

ВІДГУК

керівника дипломної роботи

освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

виконаної на тему: «Стратегічні аспекти підвищення ефективності діяльності підприємства» студентом групи УВ – __ Івановим Іваном Івановичем

Актуальність дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» визначається необхідністю розвитку Дослідження основних аспектів проблеми ... має велике теоретичне та практичне значення, оскільки вирішення цих складних завдань потребує ... Тому розробка цілісної концепції ... являє собою одне з головних завдань сучасної вітчизняної економічної думки.

Зміст та структура дипломної роботи відповідають затвердженій темі, а детальне розкриття розділів дає підставу стверджувати, що поставлені завдання були реалізовані на належному кваліфікаційному рівні. Дипломна робота містить три розділи. В роботі детально розглянуто сутність та структуру ..., визначено специфіку Впровадження профілю компетенцій практично обґрунтовано на прикладі ТОВ «ПРИКЛАД».

Дипломна робота містить дослідження особливостей ..., автором виявлено проблемні аспекти та відповідно до них запропоновано заходи щодо В роботі дістало подальшого розвитку, визначено особливості, а також запропоновано рекомендації щодо

Слід відзначити високий ступінь самостійності Іванова І.І. при виборі теми та проведенні досліджень, зокрема аналізу фінансового стану ТОВ «ПРИКЛАД» як способу виявлення потенційних можливостей підвищення ефективності діяльності підприємства, його конкурентоспроможності, проведенні ґрунтовних досліджень системи показників ..., використанні компетенційного підходу в забезпеченні підвищення ефективності діяльності ТОВ «ПРИКЛАД».

Отримані результати досліджень були схвалені керівництвом підприємства, на матеріалах якого виконувалась дипломна робота, а запропоновані заходи знайшли своє практичне застосування.

Необхідно відзначити виключну працездатність, дисциплінованість Іванова І.І., вміння використовувати глибокі теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань. В процесі виконання дипломної роботи Іванов І.І. проявив себе як відповідальний фахівець в галузі менеджменту організацій, творчо підходить до вирішення поставлених завдань, володіє сучасними інформаційними технологіями.

За результатами дипломної роботи було підготовлено і опубліковано ... наукових статті у фахових виданнях.

Відзначаючи високий ступінь написання дипломної роботи, варто виділити декілька зауважень. Так, бажано було б більш ґрунтовно розглянути та надати характеристику компетентісного підходу за визначенням зарубіжних вчених.

Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам і заслуговує оцінки «відмінно», а її автору, Іванову Івану Івановичу, може бути присвоєна кваліфікація спеціаліста ... (відповідно до обраної спеціальності).

Керівник

дипломної роботи

к.е.н., доцент

Петренко Л.Л.

Підпис засвідчую:

Декан ФММ

проф. Гавриш О.А.

М.1. Структура рецензії на дипломну роботу освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»
виконану на тему «_____»
студентом групи УВ - __
Івановим Іваном Івановичем

Складається у довільній формі із зазначенням: відповідності дипломної роботи затвердженій темі та завданню на дипломну роботу; актуальності теми; реальності дипломної роботи (її виконання на замовлення підприємств, організацій, за науковою тематикою кафедри, НДІ тощо); глибини техніко-економічного обґрунтування прийняття рішень; ступеня використання сучасних досягнень науки, техніки, виробництва, інформаційних та інженерних технологій; оригінальності прийнятих рішень та отриманих результатів; правильності проведених розрахунків і конструкторсько-технологічних рішень; наявності і повноти експериментального (фізичного або математичного) підтвердження прийнятих рішень; якості виконання пояснювальної записки; можливості впровадження результатів дипломної роботи; недоліків в дипломній роботі; оцінки дипломної роботи за 4-бальною системою і можливості присвоєння дипломнику відповідної кваліфікації (згідно з навчальним планом напряму підготовки або спеціальності.)

Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам і заслуговує оцінки «відмінно», а її автору, Іванову Івану Івановичу, може бути присвоєна кваліфікація спеціаліста ... (відповідно до обраної спеціальності).

Рецензент
к.е.н., доц.,
доцент кафедри
міжнародної економіки

Петров К.С.

Підпис засвідчую:

Декан ФММ

проф. Гавриш О.А.

М.2. Орієнтовний зразок рецензії на дипломну роботу освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»
виконану на тему: «Стратегічні аспекти підвищення ефективності діяльності підприємства»
студентом групи УВ-__
Івановим Іваном Івановичем

Представлена на рецензію дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» присвячена актуальній тематиці ...на прикладі ТОВ «ПРИКЛАД», оскільки В умовах глобалізації економічних процесів діяльності сучасних підприємств потребує Особливо актуальним є вибір ..., що підтверджує актуальність та обумовлює вибір теми дослідження.

В рамках обраної тематики було поставлено за мету ...

Рецензована робота складається з трьох розділів. В першому розділі автором відображено особливості ... В другому розділі розкрито ... В третьому розділі автором запропоновано

В роботі запропоновано ..., удосконалено ..., особливої уваги заслуговує ...

Структура дипломної роботи відповідає обраній темі, а детальне розкриття розділів дає підставу стверджувати, що поставлені завдання були реалізовані на належному кваліфікаційному рівні.

За результатами дипломної роботи було підготовлено і опубліковано ... наукових статей у фаховому виданні.

Недоліком роботи є ..., а також відсутність ..., недостатнє розкриття ... Доцільніше було б приділити більше уваги ...

Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам і заслуговує оцінки «відмінно», а її автору, Іванову Івану Івановичу, може бути присвоєна кваліфікація спеціаліста ...(відповідно до обраної спеціальності).

Рецензент

к.е.н., доцент кафедри
міжнародної економіки

Петров К.С.

Підпис засвідчую:

Декан ФММ

проф. Гавриш О.А.

**Структура акту про впровадження результатів дослідження
дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»**

НА БЛАНКУ ПІДПРИЄМСТВА

АКТ № .. від ...
про впровадження результатів дослідження
« _____ » («тема»)

Керівництво підприємства надало баланси, звіти та іншу економічну та технологічну інформацію з обраної теми.

За результатами виконаної роботи студентом НТУУ «КПІ», факультету менеджменту та маркетингу Івановим Іваном Івановичем підприємство ТОВ «ПРИКЛАД» впроваджує ...

Впровадження результатів дипломної роботи дозволило розширити та вдосконалити

Розрахунки в роботі виконані відповідно до нормативних документів, що діють на підприємстві.

Директор підприємства

ПЕЧАТКА

(Підпис) П.І.Б.

П.1. Структура листа-відгуку від організації на дипломну роботу освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

ЛИСТ – ВІДЗИВ

назва організації

на дипломну роботу освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»
Студента НТУУ «КПІ» _____
на тему: « _____ »

1. Актуальність теми.
2. Якість проведеного аналізу проблеми, достовірність наведеної в роботі інформації.
3. Практична цінність висновків і рекомендацій.
4. Наявність недоліків.
5. Загальний висновок і оцінка дипломної роботи.

Рецензент

посада, місце роботи

ПІБ

Печатка “ _____ ” _____ 20__ р.

**П.2. Орієнтовний зразок листа-відгуку на дипломну роботу
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»**

ЛИСТ – ВІДЗИВ

ТОВ «ПРИКЛАД»

на дипломну роботу освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

Студента НТУУ «КПІ» Іванова Івана Івановича

**на тему: «Стратегічні аспекти підвищення ефективності діяльності
підприємства»**

1. Актуальність теми. Представлена дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» присвячена ... Сучасні тенденції в теорії та практиці суб'єктів господарювання акцентують увагу на Необхідною умовою таких перетворень є формування, а також розробка та впровадження нових підходів до Важливість успішного розв'язання вказаних проблем обумовлює актуальність обраної теми.

2. Якість проведеного аналізу проблеми, достовірність наведеної в роботі інформації. Уся інформація, що використовувалась для написання роботи була надана керівництвом ТОВ «ПРИКЛАД» і відповідає дійсності. Розвиток компетенцій персоналу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства пропонується на підставі реальних звітних даних. Тому результати аналізу є актуальними, а достовірність даних високою. Розрахунок ... відповідає вимогам, встановленим підприємством.

3. Практична цінність висновків і рекомендацій. Основні положення роботи дозволяють підвищити ефективність діяльності підприємства, а наведені рекомендації можуть бути адаптовані і використані в діяльності підприємства ТОВ «ПРИКЛАД». Розроблений студентом ... представляє цінну для підприємства аналітичну та рекомендаційну інформацію, оскільки...

4. Наявність недоліків. В якості недоліків можна відмітити те, що в роботі не достатньо повно висвітлені питання щодо , а також необхідно було більш ґрунтовно провести аналіз ...

5. Загальний висновок і оцінка дипломної роботи. Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» виконана в повному обсязі та відображає реальний стан підприємства. Автор роботи Іванов І.І. проявив глибоке знання предмету, вміння застосовувати набуті знання для прийняття практичних рішень і цілком заслуговує на оцінку «відмінно».

Рецензент,
Заступник генерального
директора ТОВ «ПРИКЛАД»
П.П.

_____ Петров
(підпис)

М.П.

“ _____ ” _____ 20__ р.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. ГСВО МОН України «Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра глаузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» напряду підготовки 030601 «Менеджменту». – ЦПНМВ КНТЕУ, 2009. – 19 с.
2. ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/spart94/inx94057.htm>
3. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library-phdpu.org.ua/>
4. Методичні вказівки до виконання дипломної роботи [Текст]: для студентів факультету менеджменту та маркетингу спеціальності «Міжнародна економіка» освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» (7.050103), «Спеціаліст» (7.050193), «Магістр» (8.050103) / Міністерство освіти і науки України, Національний технічний університет України «КПІ», каф міжнародної економіки; Герасимчук В.Г., Дергачова В.В., Кривда В.І. – Київ: [НТУУ «КПІ»], 2009. – 85 с.
5. Наказ Міністерства освіти України від 2 червня 1993 року N 161 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0173-93>
6. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій. Бюлетень ВАК України. – 2007. – № 6. – С. 9 -17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.setlab.net/?view=disser-2007>
7. Положення про організацію дипломного проектування та державної атестації студентів НТУУ «КПІ»/ Уклад. В. Ю. Угольніков ; за заг. ред. Ю. І. Якименка – К.: ВПК «Політехніка», 2006. – 84 с.
8. Положення про магістратуру НТУУ «КПІ» // Уклад. В. П. Головенкін. За заг. ред. Ю. І. Якименка – К.: ВПК «Політехніка», 2007. – 36 с.
9. Кудрицька О.Б. Критерії оцінювання дослідницької роботи [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу: <http://www.openclass.ru/>.

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНТЕРЕТ-ДЖЕРЕЛА

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrproject.gov.ua/>
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
4. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
5. Звітність підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.biz-sites.net.ua/show_site/787
6. Бланки звітів підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.debet.kiev.ua/taxonomy/term/411/0>
7. Каталог підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mobilecontent.kiev.ua/ua-firma/company/1509517>
8. Інструкція щодо складання форми державного статистичного спостереження № 2-пром (інновація) «Звіт про інноваційну активність промислового підприємства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1381-04>
9. Сайт бухгалтерська звітність підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ureports.narod.ru/oblasti5/kiyevsk.htm>